

Praha 7. 6. 2010

25

Činnost oboru gynekologie a péče o ženy v roce 2009

Activity of branch of gynaecology and medical care of women in 2009

Souhrn

Průměrný počet lékařů gynekologů na 10 000 žen zůstal v roce 2009 stejný jako v předchozím roce (3,0). Celkový počet ošetření na 1 lékaře i počet registrovaných pacientek připadající na 1 lékaře se snížil. Přes polovinu žen ve věku 15 až 49 let užívá hormonální nebo nitroděložní antikoncepci. Snižuje se absolutní i relativní počet pacientek s nově zjištěným karcinomem. V roce 2009 bylo v ČR evidováno 116 666 porodů a 188 093 gynekologických operací.

Summary

The average number of physicians gynaecologists per 10 000 women in 2009 was 3.0. The total number of examinations per 1 physician and the number of registered patients per 1 physician declined. Over one half of women aged 15 to 49 years used hormonal or IUD contraception. The absolute and relative numbers of patients with newly diagnosed carcinoma declined. In 2009 there were 116 666 deliveries and 188 093 gynaecological surgeries recorded in the CR.

Činnost oboru gynekologie v ambulantní péči

V gynekologických ambulantních ordinacích pracovalo v České republice v roce 2009 1 618 lékařů a 2 014 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu. Jedná se o průměrné roční přepočtené počty pracovníků (úvazků). Počet lékařů i zdravotnických pracovníků nelékařů proti předchozímu roku mírně vzrostl. Z celkového počtu lékařů jich 82 % pracovalo jako praktický lékař gynekolog a 18 % v ordinacích odborné gynekologie.

Průměrný počet lékařů na deset tisíc žen zůstal stejný jako v letech 2007 a 2008, a to 3,0. Nejnižší je v krajích Středočeském (2,24), Pardubickém (2,23) a na Vysočině (2,25), nejvyšší, nebereme-li v úvahu Prahu (5,4), v Jihomoravském (3,23) a Olomouckém kraji (3,17). Zdaleka nejvyšší podíl odborných gynekologů je mezi ambulantními gynekology v Praze (27,5), v Libereckém (24,7) a v Jihomoravském kraji (24,2).

Celkové počty ošetření i registrovaných pacientek se snížily na zhruba 10 milionů 547 tisíc ošetření a 4 miliony 431 tisíc registrovaných pacientek. Na jednoho lékaře (průměrný roční přepočtený úvazek) bylo evidováno nejvíce ošetření i registrovaných pacientek v Pardubickém kraji (8 028 ošetření a 3 711 registrovaných pacientek) a na Vysočině (7 845 ošetření a 3 382 registrovaných pacientek). Nejméně ošetření i registrovaných pacientek na jednoho lékaře bylo vykázáno v Praze (5 361 ošetření a 1 758 registrovaných pacientek). Průměrné hodnoty pro celou ČR byly 6 518 ošetření a 2 739 registrovaných pacientek na jednoho lékaře. Ve sledovaném roce připadalo v České republice na jednu registrovanou pacientku průměrně 2,38 ošetření-vyšetření. Stejně jako v předchozích letech, nejvíce ošetření na jednu registrovanou pacientku připadalo v Praze (3,05), naopak nejméně ve Zlínském kraji (1,93).

I v tomto roce se snížil počet a podíl žen fertilního věku (15 až 49 let) užívajících lékařem řízenou hormonální antikoncepci. Počet i podíl žen s antikoncepcí nitroděložní se naopak zvýšil. Celkem byl v roce 2009 evidován 1 milion 358 tisíc žen užívajících lékařem řízenou hormonální nebo nitroděložní antikoncepci (1 milion 370 tisíc v roce 2008), což je 53,4 % žen fertilního věku. Nejrozšířenější je užívání těchto forem antikoncepce mezi ženami v Praze (64,5 %) a Olomouckém kraji (64,8 %), nejméně v kraji Středočeském (42,3 %) odkud ženy často dojíždějí za lékařem do Prahy (jedná se o informace z evidence gynekologických ordinací tedy ne dle bydliště daných žen). Vysoce převažuje antikoncepce hormonální nad nitroděložní. Nejvyšší je tato převaha v Ústeckém, Libereckém a Středočeském kraji (89 % lékařem řízené antikoncepce tvoří antikoncepce hormonální), nejnižší v Královéhradeckém kraji (hormonální antikoncepce představuje okolo 83 % lékařem řízené antikoncepce).

Počet návštěv porodních asistentek se neustále snižuje, v roce 2009 bylo provedeno 10 tisíc 420 návštěv. Zvyklost návštěv porodních asistentek se kraj od kraje velmi liší, přičemž porodnost není takto rozdílná. Zatímco v Olomouckém kraji provedly porodní asistentky na tisíc žen fertilního věku kolem 19 návštěv, v Karlovarském a Pardubickém kraji a také v Praze jsou návštěvy porodních asistentek pouze výjimečné a na tisíc žen fertilního věku připadá méně než jedna návštěva. Částečně lze tyto mezikrajové rozdíly v počtu návštěv porodních asistentek vysvětlit existencí samostatných zařízení - návštěvní služba sestry, která mohou tyto služby také poskytovat a v některých krajích zřejmě většinu návštěv vykonávají právě tyto sestry.

Zvýšil se počet prekanceróz děložního hrdla (na 39 930 prvně zjištěných případů), a to jak dysplazií nižšího stupně (nárůst o zhruba 13 %), tak dysplazií vyššího stupně (nárůst o 8 %). Dysplazie vyššího stupně tvoří přibližně pětinu všech prekanceróz děložního hrdla. Na deset tisíc žen bylo v tomto roce nově zjištěno 75 prekanceróz děložního hrdla. O něco se zvýšil počet prvně zjištěných karcinomů in situ, jedná se o karcinomy in situ prsu, hrdla děložního, endometria, vulvy a pochvy. Počet nově zjištěných karcinomů hrdla děložního, těla děložního, ovarií, prsu a ostatních gynekologických lokalizací se oproti roku 2008 nepatrně snížil. Dle údajů z ročního výkazu o činnosti ZZ - obor gynekologie se nejčastěji jedná o karcinomy děložního těla.

Činnost ženských oddělení nemocnic

V roce 2009 bylo na ženských odděleních nemocnic evidováno 116 666 porodů. Počet porodů na tisíc žen fertilního věku se snížil na 46 (v roce 2008 to bylo 47). Nejvíce porodů na 1 000 žen ve věku 15 až 49 let s trvalým bydlištěm v daném kraji bylo obdobně jako v předchozím roce v Praze (60,3) a nejméně v Karlovarském kraji (39,4). Rozložení četnosti porodů podle krajů je dáno obecně rozmístěním, velikostí a kvalitou porodnic. V souvislosti s těhotenstvím, potratem, porodem a šestinedělím bylo v tomto roce vykázáno celkem 6 mateřských úmrtí.

Provedeno bylo 188 tisíc gynekologických operací, což představuje v přepočtu 35 operací na tisíc žen. Nejvyšší byl tento ukazatel v Praze (60,1), nejnižší v kraji Pardubickém (25,2). Započítávají se i ženy operované ambulantně a potraty. V souvislosti s gynekologickým onemocněním zemřelo na ženských odděleních 197 žen, z toho 38 operovaných.

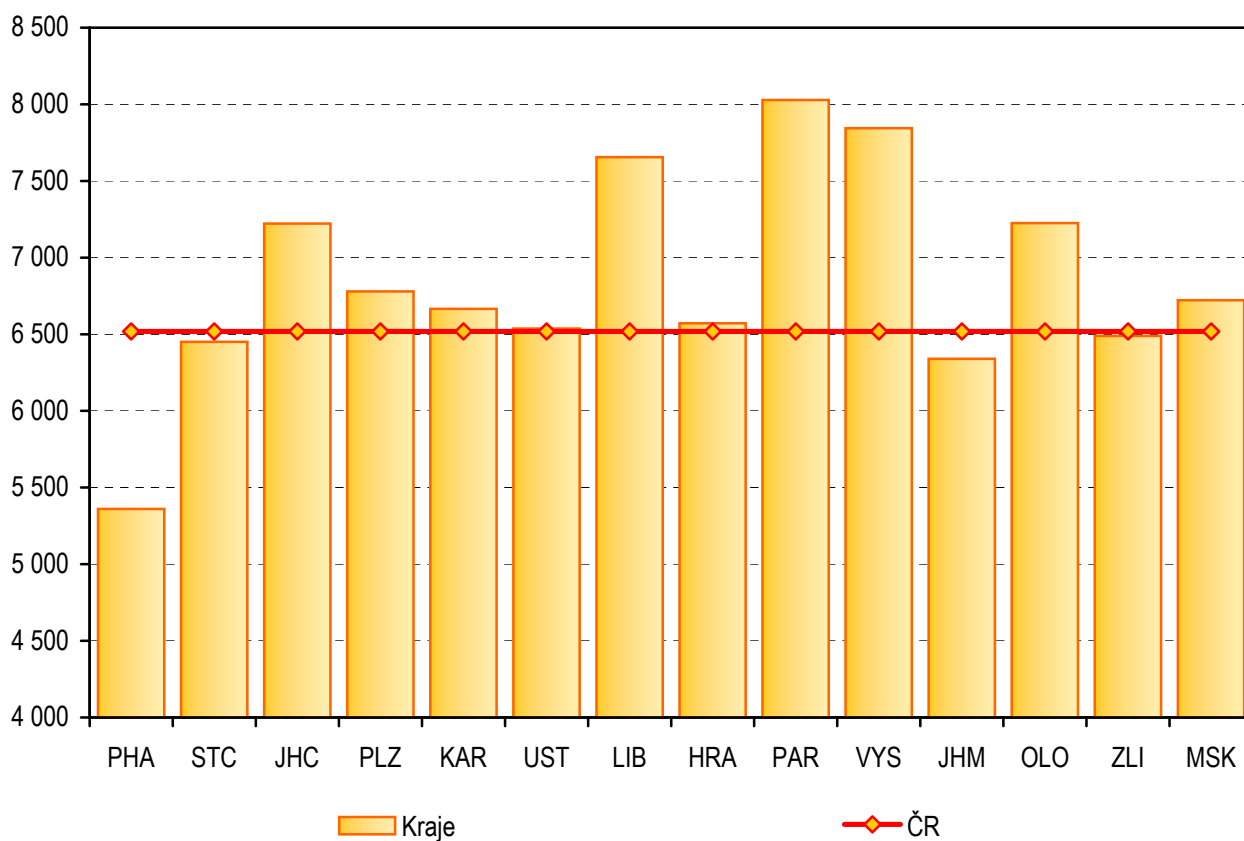
Zdrojem dat pro tuto aktuální informaci byl roční statistický výkaz A (MZ) 1-01, který je součástí programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví a který vyplňují všechny ambulantní gynekologické ordinace včetně ambulantních částí nemocnic, a dále roční výkaz L (MZ) 1-02 doplňková tabulka pro ženská oddělení nemocnic.

Vypracovala: Mgr. Jana Wiesnerová

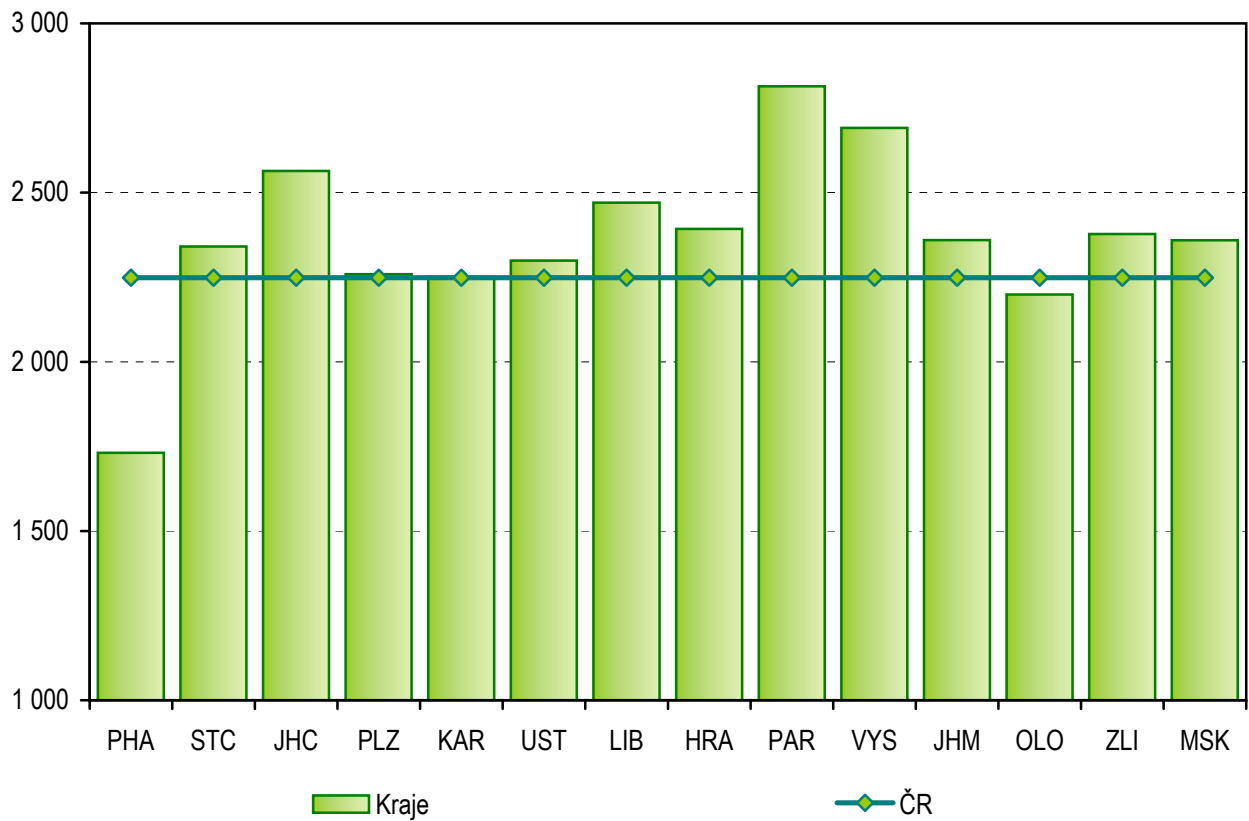
Činnost pracovišť gynekologie, 2009

Území, kraj	Lékaři (průměrný roční přepočtený počet)	Počet ošetření		Počet léčených pacientek ve sledovaném roce		Počet registrovaných pacientek	
		celkem	na 1 lékaře	celkem	na 1 lékaře	celkem	na 1 lékaře
Hl. m. Praha	342,07	1 833 701	5 361	592 107	1 731	601 233	1 758
Středočeský	140,47	906 039	6 450	328 833	2 341	430 052	3 062
Jihočeský	85,05	614 241	7 222	218 056	2 564	257 979	3 033
Plzeňský	82,08	556 480	6 780	185 410	2 259	240 623	2 932
Karlovarský	41,31	275 355	6 666	92 989	2 251	124 674	3 018
Ústecký	115,73	756 509	6 537	266 072	2 299	358 220	3 095
Liberecký	62,94	481 842	7 656	155 487	2 470	185 960	2 955
Královéhradecký	76,60	503 389	6 572	183 302	2 393	218 059	2 847
Pardubický	58,35	468 431	8 028	164 199	2 814	216 520	3 711
Vysočina	58,42	458 285	7 845	157 216	2 691	197 591	3 382
Jihomoravský	189,98	1 204 421	6 340	448 324	2 360	496 404	2 613
Olomoucký	104,19	752 806	7 225	229 082	2 199	291 004	2 793
Zlínský	79,20	513 930	6 489	188 320	2 378	266 392	3 364
Moravskoslezský	181,71	1 221 349	6 721	428 667	2 359	546 532	3 008
ČR	1618,10	10 546 778	6 518	3 638 064	2 248	4 431 243	2 739

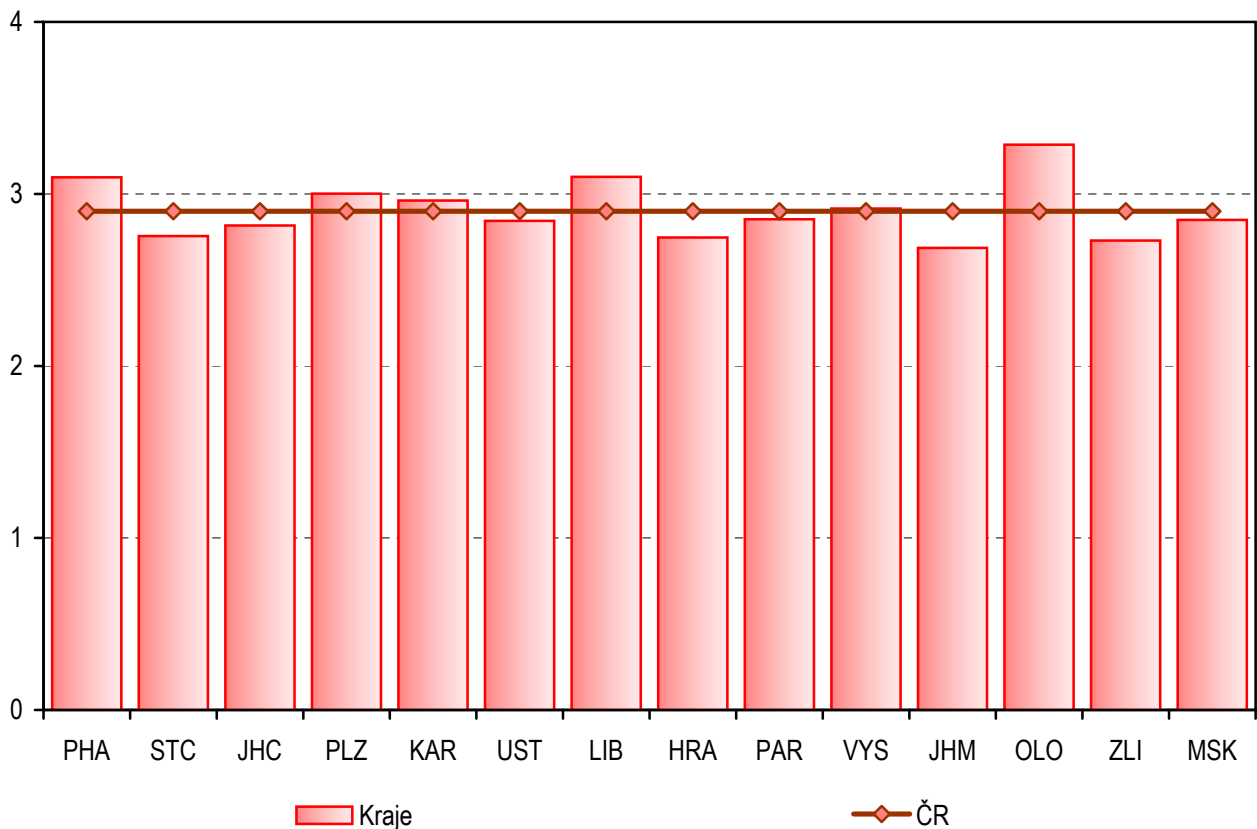
Počet konzultací na 1 lékaře v roce 2009

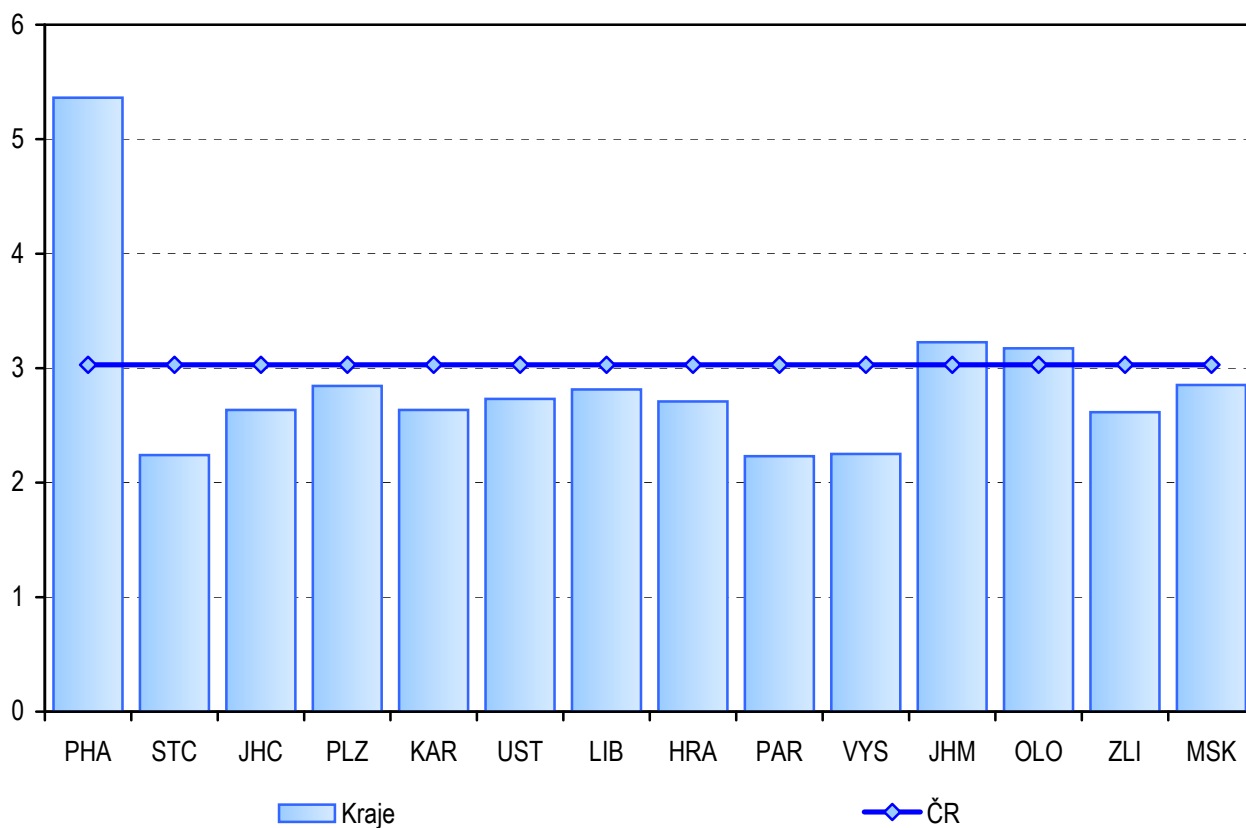
Počet léčených pacientek na 1 lékaře v roce 2009

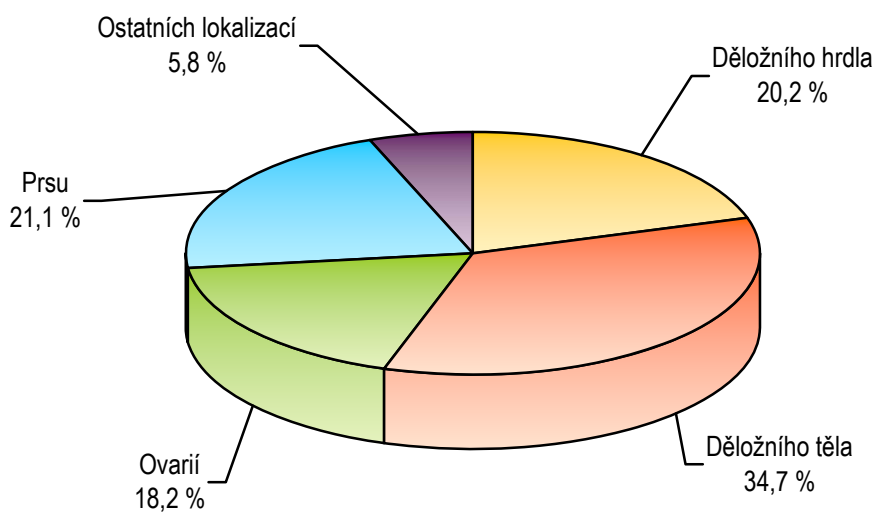
Počet konzultací na 1 léčenou pacientku v roce 2009

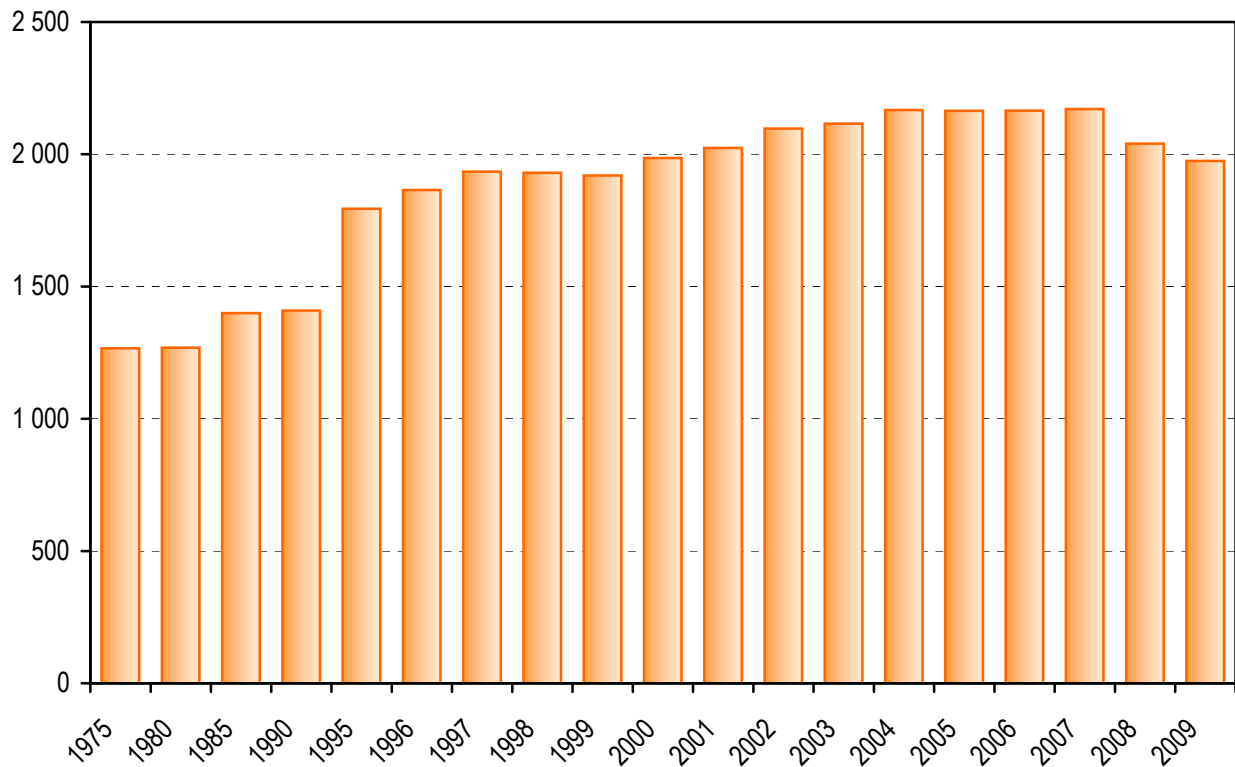
Počet úvazků lékařů na 10 000 žen v roce 2009

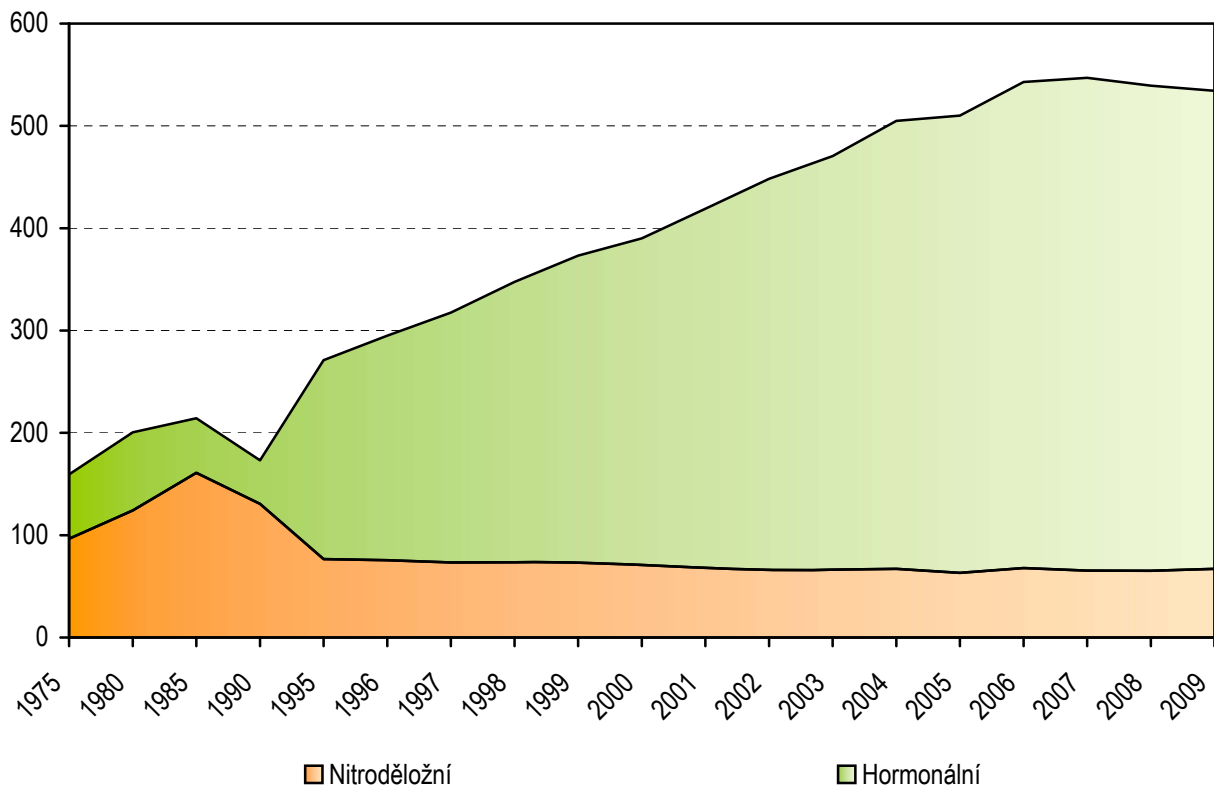
Podíl prvně zjištěných karcinomů, v roce 2009

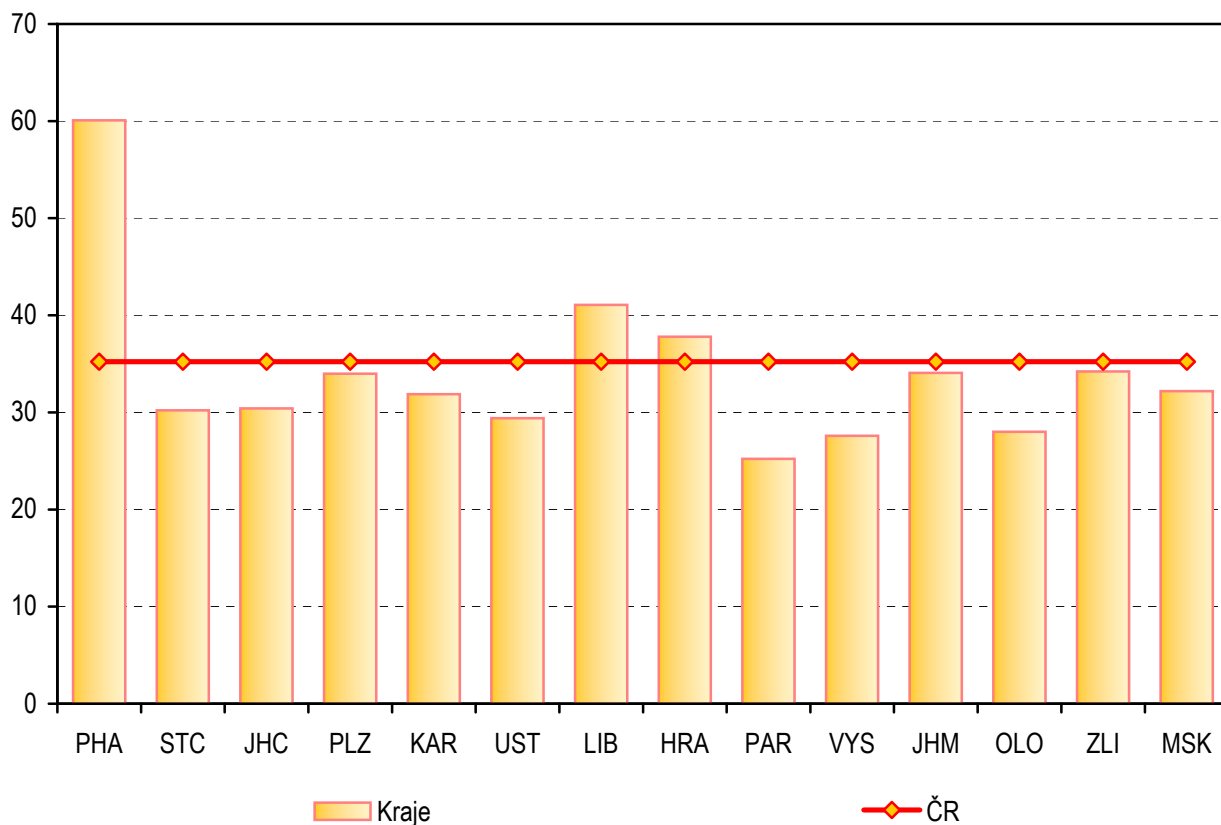
**Vývoj počtu gynekologických ošetření-vyšetření
na 1 000 žen v letech 1975–2009**

**Vývoj užívání antikoncepce na 1 000 žen fertilního věku
v letech 1975–2009**

Počet operovaných žen na 1 000 žen v roce 2009

Počet porodů na 1 000 žen fertilního věku v roce 2009

